Risale-i Nur ´da Mehdi meselesi

Tâ Asr–ı Saadetten beri ara ara gündemi işgal eden Mehdi meselesi, günümüzde ve bilhassa son günlerde daha yoğun bir şekilde konuşulur, hatta yer yer tartışılır bir hale geldi.

Bu meyanda bize de intikal eden birçok soru var ki, yekûnu bir düzineyi geçiyor. Bunları, bugünden başlamak üzere soru–cevap tarzında işleyerek sizlere takdim etmek istiyoruz.

Buyurun, birlikte takip edelim…

Soru: Son zamanlarda sıklıkla gündeme getirilen Mehdi meselesinin bir tartışma konusuna dönüştürülmesinin sebebi nedir?

Cevap: Esasında ortada ciddî bir tartışma konusu yok.

Görünen şey, bazı noktalarda birbiriyle uyum sağlamayan görüş ayrılıklarıdır.

Kırıcı boyutlara taşınmadığı takdirde, bunu yine de anormal bir durum olarak karşılamamak lâzım.

Zira, Mehdî gibi diğer âhirzaman şahısları ve hatta hâdiseleri ile ilgili rivâyetler hem muhteliftir, hem de kısmen ihtilâflıymış gibi görünüyor. Ancak, bu muğlak ve flu görüntünün de haklı ve geçerli birkaç sebeb-i hikmeti var.

Birincisi: Biraz sonra genişçe bahsedeceğimiz "müphem"lik sır ve hikmetidir.

İkincisi: Asr-ı Saadetten hemen sonra, ümmet, âhirzaman beklentisi içine girmiştir. Hazret-i Mehdî (as) zuhur edecek diye, onun gelişini daima intizar etmiştir.

Kezâ, bütün ümmet 1400 senedir âhirzamanın dehşetli şerrinden, Deccal ve Süfyan'ın korkunç fitnesinden hep istiaze ile Allah'a sığınmış, "Allahümme ecirna min fitnet–i âhirizzaman; Allahümme ecirna min fitnet-i Mesihi'd-Deccal ve's-Süfyan" diye duâ etmiştir.

Üçüncüsü: Âhirzamanın Büyük Mehdî'sinden evvel, müceddit ve müçtehidler olarak, her asırda hidayet vazifesi gören "küçük mehdiler" gelmiş. Rivâyetlerin bir kısmı, Mehdi-yi Azam'ın geçmişteki halefleri, aktabları ile ilgilidir. Bu yüzden rivâyetler bazan birbiriyle iltibas edilmiş. Ve yine bu sebeple, bir kısım veliler, yüksek makamlara (makam–ı Hızır gibi) çıktıklarında kendilerini Mehdî telâkki ederlerken, bir kısmı da Mehdî'nin gelip gittiğine kanaat getirmişler.

Bütün bunlar bize gösteriyor ki, "müphem"lik sırrına, teklif ve imtihan lüzumuna uygun olarak, Mehdîyet meselesinde görüşler tam netleşemiyor; teviller, yorumlar çatallaşmak zorunda kalıyor.

Bize göre, bu durum üzücü değil, sevindirici bir görünüm arz ediyor. Yeter ki, kırıcı tartışmalar yaşanmasın, haset, kıskançlık ve gıpta damarlarını tahrik edici iddialar, dayatmalar ileri sürülmesin.

Bırakalım, herkes kendi meslek ve meşrebinin muhabbetiyle yaşasın. Mürşidlere olan muhabbetten, ziyade hüsn–ü zandan kimseye zarar gelmez. Yeter ki, ifrata gidilmesin, başkasını tahkir ve tezyif edecek söz ve davranış içine girilmesin. Herkesin mürşidi, hâdisi, mehdisi kendisine bırakılsın…

Bu noktadan hareketle, şahsen kendim de Risâle-i Nur mesleğinin muhabbetiyle yaşıyor, hayata ve hadiselere yine bu mesleğin nuranî penceresinden bakmaya çalışıyorum.

Dolayısıyla, Mehdî meselesine ve sair âhirzaman hadiselerine de, yine ancak Risâle–i Nur'un gözlüğüyle, dürbünüyle bakarak yorum yapmaya cesaret edebiliyorum.

Elbette ki, diğer âlimlerin, ilâhiyat ve medrese ehli ilim adamlarının görüşlerine de saygılıyım. Fakat, kendim Üstad Bediüzzaman'ın içtihadıyla, tecdit hizmetiyle ve Kur'ânî yorumuyla, ancak ilmen tatmin olabiliyor ve vicdânen rahat edebiliyorum.

Bunun da yadırganmaması icap ediyor.

Suâllere verdiğimiz cevaplarda, yine bu Nur menbaından istifade ettiğimizi açıkça ifade etmek durumundayız.

İsteyen istediği şekilde not vermekte serbesttir. Kusurlar nefsimizden, güzellikler Kur'ân'ın malı olan Risâle–i Nur'dandır.

Soru: Kur'ân'da Mehdi'ye işaret var mı?

Cevap: Kur'ân'da Mehdî'ye sarih mânâda bir işaret bulunduğunu bilmiyorum.

Olduğunu da sanmıyorum. Fakat, yaş-kuru ne varsa herşeyin kıymeti nisbetinde içinde mevcut olduğu Kur'ân-ı Mu'cizü'l–Beyanda, Hazre-i Mehdi hakkında işarî, remzî, cifrî mânâda da olsa, bazı işaret ve beşaretlerin bulunduğunu düşünmek ve kanaat getirmek yanlış olmasa gerektir.

Üstad Bediüzzaman, Cenâb-ı Hakk'ın "Mehdî ile âlemin zulümatını dağıtacağını vaad etmiştir" dediği Mektûbat isimli eserinin 29. Mektubunda şöyle bir yorumla konuya açıklık getiriyor:

"Cenâb–ı Hak, kemâl–i rahmetinden, şeriat–ı İslâmiyenin ebediyetine bir eser–i himayet olarak, herbir fesad–ı ümmet zamanında bir muslih veya bir müceddid veya bir halife–i zîşan veya bir kutb–u âzam veya bir mürşid–i ekmel veyahut bir nev'î mehdî hükmünde mübarek zatları göndermiş, fesadı izale edip milleti ıslâh etmiş, din–i Ahmedîyi (a.s.m.) muhafaza etmiş.

"Madem âdeti öyle cereyan ediyor. Âhirzamanın en büyük fesadı zamanında, elbette en büyük bir müçtehid, hem en büyük bir müceddid, hem hâkim, hem mehdî, hem mürşid, hem kutb–u âzam olarak bir zât–ı nuranîyi gönderecek ve o zat da ehl–i beyt–i Nebevîden olacaktır.

"...Kadîr–i Zülcelâl, Mehdî ile âlem–i İslâmın zulümatını dağıtabilir. Ve vaad etmiştir; vaadini elbette yapacaktır."

Yine, Birinci Şuâ'da 33 Kur'ân âyetinin cifrî ve ebcedî mânâlarını yorumlayan Üstad Bediüzzaman, âhirzaman hadiseleriyle bağlantılı olan bu âyetlerin, müttefikan Hicrî 13. asrın âhirine ve 14. asrın evveline baktığını "ikinci bir ihtar" ile ifade ediyor.

Soru: Peygamber Efendimizin hadislerinde Mehdi ile ilgili neler var?

Cevap: Çok şey var; birçok hadis-rivâyet mevcut. Bunlardan birkaç misal vererek geçelim.

* "Hazret-i İsa Aleyhisselâm gelir, Hazret–i Mehdîye namazda iktida eder, tâbi olur." (Buhari, Enbiya: 49; Müslim, İmân: 244; İbn–i Mâce, Fiten: 33; Müsned, 2:336, 3:368)

* Mehdî, bendendir; Al-i Beytimdendir; Fatıma'nın çocuklarından olacak... (Ebû Dâvud, Mehdî: 1)

* Mehdî, zulüm ve haksızlıkla doldurulan yeryüzünü, hak ve adâletle doldurur. (Taberânî'nin Esat'ı; Ebû Dâvud, Mehdî: 7)

* Mehdî, neslimden bir şahıstır. Yüzü parlak yıldız gibidir. (Rüyanî'den)

Mübhemiyetin hikmetleri

Soru: Mehdi ve Deccal birer şahıs mı, yoksa şahs–ı manevî mi?

Cevap: Risâle–i Nur'un konuyla ilgili bahislerinde, bunların birer şahıs olduğu gerçeği kabul edilmekle birlikte, icraatlarının ise, fikir ve cereyan şeklinde, yani bir şahs–ı manevî tarzında olacağı mükerreren ifade ediliyor.

Meselâ, farz–ı muhal olarak bugün hangi bir dinsiz zâlim, yahut hangi bir din âlimi öldürülse, din söner, yahut da dinsizlik silinir, biter?

Mümkün değil. Bin kişi de öldürseniz, dâvâlar bitmez; hatta artarak, şiddetlenerek devam eder.

Eskiden durum farklıydı. Meselâ, Firavun gark olduğunda sisteminin hükmetme kuvveti de bittiydi; kezâ, Nemrut geberdiğinde rejimi de son bulduydu.

Şimdi ise, bambaşka bir durum söz konusu. Rejimler, sistemler, fikirler, telâkkiler, mânevî olarak beşeriyet âlemine yayılıyor, yahut istilâ ediyor.

29. Mektup'tan bu mânâya uygun bir cümle aktararak geçelim: "Hazret–i Mehdînin cemiyet–i nuraniyesi, Süfyan komitesinin tahribatçı rejim–i bid'akârânesini tamir edecek, Sünnet–i Seniyyeyi ihyâ edecek."

Soru: Mehdî ve Deccal gibi meselelerin, ne büsbütün meçhûl ve ne de tamamiyle bedihî olmasının, yani "müphem" kalmasının hikmetleri neler olabilir?

Cevap: Bu mühim suâlinize şöylece izahatlı bir cevap vermeye çalışayım.

Rivâyetlerde haber verilen âhirzamandaki büyük Mehdî'nin (as), neden açıkça bilinmemesi, alenen tanınmaması gerektiğine dair hikmet dolu izahat, Risâle–i Nur'da ve daha çok Sözler mecmuasındaki Yirmi Dördüncü Söz'ün Üçüncü Dalı'ndaki "Asıl"larda veriliyor.

İlgili bahsin yer aldığı "Üçüncü Dal"ın hemen başında, şöyle acı bir realiteden söz ediliyor: "Kıyamet alâmetlerinden ve âhirzaman vukuatından bahseden ehâdis–i şerife güzelce anlaşılmadığından, akıllarına güvenen bir kısım ehl–i ilim, onların bir kısmına zayıf veya mevzu demişler. İmanı zayıf ve enâniyeti kavî bir kısım da inkâra kadar gitmişler."

Bu realitenin tesbitinden hemen sonra, umumun bilmesi gereken şu önemli

hatırlatmaya geçiliyor:

“Din bir imtihandır, bir tecrübedir; ervâh–ı âliyeyi ervâh–ı sâfileden tefrik eder. Öyleyse, ileride herkese gözle görülecek vukuatı öyle bir tarzda bahsedecek ki, ne bütün bütün meçhûl kalsın, ne de bedihî olup herkes ister istemez tasdike mecbur kalsın. Akla kapı açacak, ihtiyarı (iradeyi) elinden almayacak. Zira, eğer tamamen bedâhet (açıklık) derecesinde bir alâmet–i kıyamet görülse, herkes tasdike muztar (mecbur) olsa, o vakit kömür gibi bir istidat (Ebucehil karakteri), elmas gibi bir istidatla (Ebubekir’le) beraber kalır. Sırr–ı teklif ve netice–i imtihan zayi olur.

“İşte, bunun için, Mehdî ve Süfyan meseleleri gibi çok meselelerde çok ihtilâf olmuş. Hem rivâyat dahi çok muhteliftir; birbirine zıt hükümler olmuş.”

Bu kısacık hatırlatma ve izahatın ardından, yine hikmete binaen, Cenâb–ı Hakk’ın bazı mühim ve çok özel şeyleri, nasıl bir genel çerçeve içinde saklı ve gizli tuttuğu, müşahhas misâllerle tek tek sıralanıyor: “Cenâb–ı Hakîm–i Mutlak, şu dâr–ı tecrübe ve meydan–ı imtihanda, çok mühim şeyleri, kesretli eşya içinde saklıyor. O saklamakla, çok hikmetler, çok maslahatlar bağlıdır. Meselâ, Leyle–i Kadri umum Ramazan’da, saat–i icâbe–i duayı Cuma gününde, makbul velîsini insanlar içinde, eceli ömür içinde ve kıyametin vaktini ömr–ü dünya içinde saklamış.”

Dünyanın ömrü içinde kıyamet vaktinin niçin gizli tutulduğunun hikmeti izah edilirken, bağlantılı olarak, kıyamet âlametlerinden biri olan âhirzaman Mehdisinin de, yine aynı sır ve hikmete binaen gizli, saklı, yani “müphem” olması icap ettiği, şüpheye, tartışmaya yer bırakmayacak derecede şöylece beyan ediliyor:

“…İşte, Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın hikmet–i iphamdan (gizlilik hikmetinden) ileri gelen sözlerindeki sırdandır ki, Mehdî, Süfyan gibi âhirzamanda gelecek eşhasları, çok zaman evvel, hattâ Tâbiîn zamanında onları beklemişler, yetişmek emelinde bulunmuşlar. Hattâ bazı ehl–i velâyet ‘Onlar geçmiş’ demişler. İşte bu da, kıyamet gibi, hikmet–i İlâhiye iktiza eder ki, vakitleri taayyün etmesin. Çünkü her zaman, her asır, kuvve–i mâneviyenin takviyesine medar olacak ve yeisten kurtaracak Mehdî mânâsına muhtaçtır. Eğer (vakit) tayin edilseydi, maslahat–ı irşad–ı umumî zayi olurdu.”

Dolayısıyla, kim ki ortaya çıkar ve “Ben Mehdi’yim” derse, bu iddia evvelâ onun Mehdi olmadığını gösterir. O kişi ya meczup, ya da yalancının biri demektir.

O ünvan şahsa verilmez

Soru: Bediüzzaman Hazretlerinin Mehdi olduğunu iddia edenler var. Bunların

delilleri var mı? Çünkü Bediüzzaman mahkemede olsun, eserlerinde olsun “Ben Mehdi değilim” diyor.

Cevap: Evet, doğrudur. Soranlara “Ben Mehdi değilim” diyor.

Üstad Bediüzzaman’ın, bu tarz suallere karşı, hakikat–i hal her ne şekilde olursa olsun, başka türlü bir cevap vermeyeceğini, dahası veremeyeceğini, acaba şu yukarıdaki “hikmet–i ipham”ın izahatından da anlamak mümkün değil mi?

Yani, kendisinin Mehdi–yi Azam olduğunu kat’i sûrette bilse dahi, şayet o nâm ile meydana çıkıp “Ben Mehdi’yim” diye dâvâ etse, acaba aynı konuda yazdıklarıyla tamamen ters düşmez miydi?

Ama, aynı Bediüzzaman’ın, kendi şahsıyla doğrudan ilgili şekilde değil; fakat, Risâle–i Nur’un gördüğü vazife cihetiyle (ki, Büyük Mehdî’nin üç vazifesinden birinci ve en büyük vazifesini kastediyor) şu sözlerini de okumaktayız: “…Hakikat–i hal böyle olduğu halde, (Mehdi’nin) en birinci vazifesi ve en yüksek mesleği olan imanı kurtarmak ve imanı tahkikî bir surette umuma ders vermek, hattâ avamın da imanını tahkikî yapmak vazifesi ise, mânen ve hakikaten hidayet edici, irşad edici mânâsının tam sarahatini ifade ettiği için, Nur şakirtleri bu vazifeyi tamamıyla Risâle–i Nur’da gördüklerinden, ikinci ve üçüncü vazifeler buna nisbeten ikinci ve üçüncü derecedir diye, Risâle–i Nur’un şahs–ı mânevîsini haklı olarak bir nev’î Mehdî telâkki ediyorlar.” (Emirdağ Lâhikası–I)

Görüldüğü gibi, burada da “ipham/müphem” sırrına uygun izahat var; ama, bir dayatmadan asla söz edilemez.

Yani, Risâle–i Nur’un (hatta tercümanının) Mehdiyetini kabulde, akla kapı açılıyor; lâkin, kişinin ihtiyar ve iradesi tamamiyle serbest bırakılıyor. Şu, ya da bu yönde şartlandırma yapılmıyor; tercih hakkına inhisar, ipotek konulmuyor.

Dolayısıyla, inanan, kanaat getiren kişi, mesul duruma düşmüş olmaz.

Soru: Mehdî meselesinin Risâle–i Nur dairesi içinde fazlaca konuşulmasının, tartışılmasının mahzurları var mı?

Cevap: Mahzurları elbette ki var. Bunlara, aynen iktibas suretiyle şöylece değinmek mümkün:

“O gelecek zatın (Mehdi’nin) ismini vermek, üç vazifesi birden hatıra geliyor; yanlış olur. Hem hiçbir şeye âlet olmayan nurdaki ihlâs zedelenir, avâm–ı mü’minîn nazarında hakikatlerin kuvveti bir derece noksanlaşır. …Ehl–i siyaset evhama ve bir

kısım hocalar itiraza başlar.” (S. T. Gaybî eserinin baş kısmından)

Bazılarının, zihin bulandırma alışkanlıkları sebebiyle üç şahsa taksim ettikleri “Mehdi’nin üç büyük vazifesi”nin, gerçekte tek zâta ait olduğu, paragrafın ilk cümlesinde apaçık derecede anlaşılıyor. (Üç büyük vazife: İmanı, şeairi ve şeriatı ihya. Bu üç vazifeyi birden yapamayan, âhirzamanın Büyük Mehdi ünvanını alamaz. Bkz.: Emirdağ Lâhikası–I’in sondan 13. mektubu.)

İkinci bir misâl olarak, yukarıdaki iktibaslı paragrafta ifadesini bulan hassas ölçülerle birebir örtüşen, mânâsını da aynen teyid ve tasdik eden “gayr–i münteşir” bir mektuptan aktaralım:

“Kardeşimiz Ahmed Feyzi’nin Mehdî hâdisesini Risâle–i Nur dairesi içinde çokça medâr–ı bahsetmesi, ehl–i dünyanın evhamını tahrike sebep olabilir. Çünkü Mehdi mânâsında, bir siyaset dahi bulunuyor diye eskiden beri fikirlerde yerleşmiş. Risâle–i Nur bu mes’eleyi halletmiştir. Âhirzamandaki büyük Mehdi’den evvel çok mehdiler gelmiş geçmiş diye, Risâle–i Nur isbat etmiş. Rivayetlerin muhtelif olması bu noktadan ileri geliyor. Bu zaman şahıs zamanı olmadığından, o ehemmiyetli ünvanlar şahıslara verilmez.”

Evet, ihlâs, Risâle–i Nur’daki temel prensip ve hiçbir şeye âlet edilemeyen en büyük kuvvet kaynağıdır.

Ayrıca, dindarlarla zıtlaşmamak, sürtüşmemek gibi, ehl–i dünyayı evhama, kuşkuya sevk etmemek de, Risâle–i Nur hizmetinin vazgeçilmez prensiplerindendir.

Aleniyete dökülecek bir Mehdiyet dâvâsı veya ilânâtı, bütün bu prensipleri çiğnettirir, altüst ettirir.

Böyle bir şeyi de, aklı başında hiçbir Nur Talebesi yapmaz. Kendisi inanabilir, kanaat getirebilir; fakat, başkasını inandırmaya çalışmaz. Buna me’zun değildir.

Soru: Mehdi, Deccal geldikleri vakit herkes onları tanıyacak mı?

Cevap: Hayır. Mümkün değil. Bunlar öyle kolayca bilinse, zaten zaman âhirzaman olmaz, fitne–fesat meydan alamaz olurdu.

Ahirzaman şahısları, ancak nur–i iman ve nur–i mârifet ile bilinir, tanınır. Hatta nur–i imanın da “dikkatiyle…”

Bu hususla alâkalı olarak, yine 24. Söz’ün Üçüncü Dalından yapacağımız bir iktibasla son verelim.

Şöyle ki: Mehdî ve Deccal gibi âhirzaman şahısları hakkındaki hadisleri tefsir edenler, “O eşhasın şahs–ı mânevîsine veya temsil ettikleri cemaate ait âsâr–ı azîmeyi o eşhasın zatlarında tasavvur ederek öyle tefsir etmişler ki, o eşhas–ı harika çıktıkları vakit bütün halk onları tanıyacak gibi bir şekil vermişler.

“Halbuki, demiştik: Bu dünya tecrübe meydanıdır. Akla kapı açılır, fakat ihtiyarı elinden alınmaz. Öyleyse, o eşhas, hattâ o müthiş Deccal dahi çıktığı zaman, çokları, hattâ kendisi de bidâyeten Deccal olduğunu bilmez. Belki nur–u imanın dikkatiyle o eşhas–ı âhirzaman tanınabilir.”